

אמר רבי זירא: כל המחלוקת אם תנאי דעל מנת פוסל את הגט, הוא דוקא כשהתנה עמה לפני כתיבת התורף.

דרכי סבר גזרינן כשאומר לה על מנת שלא תנשאי לפלוני אטו כשאומר לה הרי מותרת לכל אדם חוץ מפלוני, שאז לכולי עלמא פסול.

ורבנן סברי שבמתנה על מנת שלא תנשא לפלוני הגט כשר, ולא גזרינן על מנת אטו חוץ.

אבל, אם התנה שלא תנשא לפלוני לאחר כתיבת התורף,

דברי הכל כשר.

9א-א

ומתניתין, דקתני אם כתבו בתוכו הגט פסול, ואוקימנא והעמדנו בריש פרקין את המשנה שמדובר באופן שאמר לה "חוץ מפלוני", אבל באופן שהתנה עמה "על מנת שלא תנשא לפלוני" אפילו אם כתבו בתוכו לא פסיל, ודלא כרבי יהודה בן תימא —

דאמר להו רבא, שהרי רבא היה אומר להנהו סופרים דכתבי גיטי, שהיו כותבין את הגט, שתקו שתוקי לבעל, תנופו בבעל ותשתיקו אותו, עד דכתביתו ליה לתורף הגיטא, עד לאחר כתיבת תורף הגט, כדי שלא יוכל הבעל להזכיר שום תנאי בגט (48).

תנו רבנן: כל סוגי התנאין שהבעל כותב בתוך הגט, פוסלין התנאין בגט, אפילו אם נתקיים התנאי (49) דברי רבי.

וחכמים אומרים: כל תנאי שפוסל את הגט כשמתנה עמה בעל פה, פוסל את הגט כשמתנה עמה בכתב. וכל תנאי שאינו פוסל את הגט כשמתנה עמה בעל פה — אינו פוסל את הגט אף כשמתנה עמה כן בכתב.

ולכן, אם אמר לה "חוץ מפלוני", כיון שהשיור פוסל את הגט גם אם שייר בעל פה, בזמן נתינת הגט, לכך השיור פוסל את הגט כששייר בכתב.

אבל תנאי דעל מנת, שאינו פוסל את הגט כשמתנה עמה בזמן נתינת הגט בעל פה, לכן אף אינו פוסל את הגט בכתב.

הבעל בגט, או שלא יצוה לכתוב את התנאי בגט. ועיין עוד בר"ן ובמהרש"א.

49. כן פירש רש"י. ובתוס' הקשו שהרי ודאי שאם הוא כותב בגט על מנת שתתני לי מאתיים וזו ונתקיים התנאי, לא שייך לפסול את הגט אטו חוץ. ולכן פירשו התוס' שכוונת הגמרא שאם היה כותב בגט תנאי על מנת ולא נתקיים התנאי, אף שימחוק את התנאי מהגט נפסל הגט אטו מחיקת חוץ, וחכמים סוברים שחוץ שפוסל את הגט בעל פה פוסל גם את הגט בכתב, ואפילו אם ימחוק את החוץ מהגט הגט פסול

ברשב"א כתב שבאופן שהגט נכתב שלא לשם כריתות זה יותר גרוע מנכתב שלא לשמה, כיון שבמקום שלא נכתב הגט לשמה זה רק חסרון 'העדר', אבל באופן שנכתב שלא לשם כריתות זה כונה הפוסלת את הגט, ובוזה אף רבי מאיר שסובר שעדיי חתימה כרתי מודה שהגט פסול, ועיין פני יהושע.

48. כן הוא לפי דעת רש"י ותוס'. אולם הרמב"ן במלחמות סובר ששאר תנאים אינם פוסלים בתורף אפילו מדרבנן, ומה שאמר רבא שצריך להשתיק את הבעל אינו אלא כדי שלא ישייר

יש לפרש בשני אופנים:

כתב גט על תנאי, דברי הכל פסול.

איבעית אימא, המשנה מדברת באופן שהתנה כן לפני כתיבת התורה, והמשנה סוברת כדעת רבנן, שלא גזורין על מנת אטו חוץ.

ואיבעית אימא, המשנה סוברת אפילו כדעת רבי, ומדובר באופן שכתב את התנאי לאחר כתיבת התורה, והמשנה היא כדברי הכל, שהרי גם רבי יהודה בן תימא מודה לזה.

ורבא אמר: כל המחלוקת של רבי וחכמים אם תנאי על מנת פסול בגט, היא דוקא כשכתב את התנאי בגט לאחר כתיבת התורה, **דרבי סבר גזורין** כשאומר לה על מנת שלא תנשא לפלוני **אטו** כשמתנה עמה לפני כתיבת התורה שלא תנשא לפלוני, שבוזה לכולי עלמא הגט פסול, **ורבנן סברי לא גזורין** כשאומר לה על מנת שלא תנשא לפלוני **אטו** כשמתנה עמה לפני כתיבת התורה —

אבל באופן שכתב את התנאי לפני כתיבת התורה, **לדברי הכל** הגט פסול.

ולפי זה, **מתניתין**, דקתני אם כתבו בתוכו הגט פסול, **ואוקימנא** והעמדנו בריש פרקין שהמשנה מדברת באופן שאמר לה חוץ מפלוני, **אבל** באופן שהתנה עמה על מנת שלא תנשא לפלוני אפילו אם כתבו בתוכו **לא פסיל** —

צריך לומר שמדובר בה באופן שהתנה עמה לאחר כתיבת התורה, **ורבנן היא**, שלא גזורין אטו לפני התורה.

תני אבוה דרבי אבין קמיה דרבי זירא:

ופרכינן: וכי לדברי הכל פסול, והא מיפלג פליגי! הרי רבי ורבנן נחלקו אם תנאי פוסל בגט, [ובשלמא לדעת רבא שמחלוקתם היא באופן שכתב את התנאי לאחר כתיבת התורה, אבל באופן שכתב את התנאי קודם התורה לכולי עלמא פסול, אם כן אפשר להעמיד את הברייתא באופן שכתב את התנאי קודם התורה, ולכן לדברי הכל פסול, אבל לדעת רבי זירא, הרי אין לנו שום מקרה שלדברי הכל הגט פסול].

ומשנינן: **אלא, אימא**, כך צריך לגרוס בברייתא:

כתב גט על תנאי לדברי הכל הגט כשר.

והיכי דמי? — שכתב את התנאי לאחר כתיבת התורה, וכדעת רבי זירא, שאפילו רבי מודה שהגט כשר.

ופרכינן: **ולימא**, מדוע רבי זירא הוצרך לשנות את הגרסא בברייתא מפסול לכשר, הרי אפשר לגרוס "הרי זה פסול", ומדובר באופן שכתב את התנאי לפני כתיבת התורה, והברייתא סוברת כדעת רבי שגזורין על מנת אטו חוץ, ולא נגרוס בברייתא "לדברי הכל כשר".

ומשנינן: עדיף להחליף בגירסא מפסול לכשר, ולא למחוק את ה'לדברי הכל', שהרי ברור שהתנא שקיבל את הברייתא מרבותיו **דברי הכל אתנייה**. ודאי ששמע מרבותיו את המילים 'לדברי הכל' ולא יתכן ששגה בזה. ואין זה דומה לטעות בין כשר לפסול, דבכשר ופסול יתכן שטעה ומיחלה ליה

יחולו קידושויו, הרי זה גט **בשר**, כין אין זה נחשב ששייר בגיטו, שהרי בכל האופנים הללו, גם בלא השיור בהיתר האישות של הבעל, לא היו תופסין בה קידושין מאלו.

אבל אם אמר לה "הרי את מותרת לכל אדם, אלא חוץ מאלמנה לכהן גדול", והיינו, שאשתו היתה אלמנה מנשואיה הקודמים, ועתה הוא מגרשה ממנו אך אסר עליה להנשא לכהן גדול.

וכן אם היתה גרושה וחלוצה, ואסר עליה עתה להנשא לכהן הדיוט.⁽⁵²⁾

והחליף בין כשר ופסול. אבל "הרי זה" ב"דברי הכל" – לא מיוחלף ליה! לא מסתבר שטעה בזה, ואם הוא שנה "לדברי הכל", אי אפשר שלא לגרוס את זה.

מתניתין:

המגרש את אשתו ואמר לה בשעת נתינה "הרי את מותרת לכל אדם אלא חוץ – מלאבא שלי ולאביך⁽⁵⁰⁾, לאחי ולאחיך, לעבד ולעובד כוכבים"⁽⁵¹⁾, וכן "חוץ מלכל מי שאין לה עליו קדושין", שאם יקדשנה לא

שנשאר לו בה מקצת מהאישות אלא שחסר ב'והיתה לאיש אחר' שמשמעו שמותרת לכל העולם, וכיון שלגבי עכו"ם ועבד בלאו הכי אסורה, ולא היו מעולם בכלל והיתה, אינו נחשב לשויר. ולפי זה מיושב גם מה שהבאנו בהערה הקודמת להקשות מדוע באבא ואביך אינו נחשב לשויר, דכיון שגם ללא השיור הם לא היו בכלל והיתה אינו נחשב לשויר.

ועוד אפשר לומר לפי דברי הגרי"ז [הובא לעיל פג א] דהיכא דשייר חוץ מעכו"ם, כיון דחלו הגירושים לגבי כל העולם היא מותרת גם לעכו"ם, ממילא יוצא שגם לגבי העכו"ם היא נחשבת כפנויה ולא נוסף לנו שום איסור מחמת האישות שייר בה המגרש.

52. וכתבו הראשונים דלשון זה המשנה נקטה אגב שאר מקומות בש"ס שנמוזכר לשון זה, שהרי בלאו הכי היא אסורה משום הגירושים שמתגרשת עכשיו לכהן הדיוט. ובר"ן כתב שכוונת המשנה ללמדינו שאף על פי שהיא אסורה מקודם באיסור של אלמנה מכל מקום הוי שויר כיון שאין בזה אלא חיוב לאו, והקשה עליו המהרש"ל שבחלוצה לא שייך חידוש זה, כיון שאינה אסורה אלא מדרבנן.

שהרי נכתב שלא לשם כריתות, אבל תנאי דעל מנת שאינו פוסל את הגט בעל פה אינו נפסל במחיקת התנאי מהגט.

50. והקשה בקהלות יעקב יבמות סי' י"ז מדוע אינו נחשב שויר כלפיהם, הרי אם יבא עליה אביה יהא חייב גם משום איסור אשת איש וגם משום בתו, ונמצא שגם לגבי אבא ואביך יש כאן אישות, וכמבואר ביבמות לב א. ומכאן זה הוכיח בקהלות יעקב שבאופן שמגרשה חוץ מפלוני, אין הבא עליה חייב מיתה או קרבן משום איסור אשת איש, וממילא זה נחשב שאין לנו שום נפקא מינה בהך אישות, ולכן לא נחשב שנשתייר אישות לגבי אבא ואביך. ועי' בהערה הבאה.

51. והקשו האחרונים מדוע אינו נחשב לשויר, הרי האישות חלה גם כלפי העבד והעכו"ם, ואם באו עליה חייבין מיתה, מה שאין כן כשהיתה פנויה, וכאן לא יועיל מה שהבאנו בהערה הקודמת לתרץ גבי אבא ואביך, שהרי בעכו"ם ועבד יש נפקא מינה אם יש בזה איסור דאורייתא או איסור דרבנן. ותירץ רבי עקיבא איגר דמה דלא חלים גירושי חוץ, אינו משום

ובכלל דסיפא, הכלל שנאמר בסיפא, שכל מי שיש לה עליו קידושין הגט פסול, לאתויי, בא לרבות שגם בשאר חייבי לאוין, כגון עמוני, ומואבי, נתיני, מצרי, ואדומי, כיון שאילו לא היה משייר אותם היו תופסין בה הקידושין שלהן, זה נחשב שיור בגט, והגט פסול.

בעי רבא מרב נחמן:

"חזין מקדושי קטן", והיינו, שאמר לה "חזן מפלוני", ואותו פלוני היה קטן, ואין קידושיו תופסין בה, (53) מהו?

מי אמרינן, כיון דהשתא מיהא לאו בר הויה הוא, שעכשיו הוא קטן ואינו יכול לקדשה, אין זה נחשב לשוור, כי עתה אינה יכולה להתקדש לו (54) עקב קטנותו.

או דלמא, כיון דאתי לכלל הויה, שהרי הוא עתיד לגדול, ואז יוכל לקדשה, לכן כבר מעכשיו זה נחשב לשוור, שהרי כשיגדיל לא תוכל להנשא לו מחמת אישות בעלה הראשון —

וכן אם היתה ממזרת ונתינה ואסר עליה להנשא לישראל.

או שהיתה אשתו בת ישראל כשירה, ואסר עליה להנשא לממזר ולנתינ.

וכן אם אסר עליה להנשא לכל מי שיש לה עליו קדושין, שאם יקדשנה יתפסו הקידושין אפילו שקידושין אלו נעשו בעבירה —

בכל אלו הגט פסול.

שהרי אילו לא היה הבעל משייר בגט, היו תופסין בה קידושין מאלו, ורק מחמת ששייר בגט לא תופסין בה הקידושין שלהם.

גמרא:

כללא דרישא, הכלל שנאמר ברישא של המשנה, ששיור בגט של כל מי שאין לה עליו קידושין, הגט כשר, הוא בא לאתויי, לרבות שגם אם שייר בגט את שאר חייבי כריתות, הגט כשר, ואינו נחשב לשוור, שהרי גם בלא אישותו של הבעל היא אסורה עליהם.

וכשאומר קטנים סתם, כיון שלכשיגדלו יהיו מותרים לא הוי שיור. [וצ"ע דאם כן מה קושיית הגמרא מהא דקטנה מתגרשת בקידושי אביה].
וברש"ש נחלק על דברי רבי עקיבא איגר וסובר שגם כשגדלו הם בכלל השיור, ובחמתם סופר כתב להיפוך מרבי עקיבא איגר, דבאופן שאמר חזן מקטנים סתם הוי ודאי שיור.

54. שיטת הר"י ברזילי שאב יכול לקדש אשה לבנו מדין זכין לאדם שלא בפניו. והקשה הנודע ביהודה אבן העזר קמא סי' ס"ג, דאם כן הקטן נחשב כבר היום לבר הויה מחמת שאביו יכול

53. על פי רש"י. ולכאור' קשה מדוע לא פירש רש"י כפשוטו שמדובר באופן שאמר לה סתם חזן מקטנים, ומבאר רבי עקיבא איגר שבאופן שאומר לה חזן מקטנים הרי משמע מדבריו שאינו משייר אלא כל זמן שהם קטנים, ואם כן ודאי שאינו שיור, שהרי כשיגדלו יהיו גירושין גם לגביהם.

ולפי דבריו יוצא שאתי לכלל הויה אין פרושו שעל ידי זה הוא נחשב כבר היום לבר הויה, דאם כן גם בקטנים דעלמא יהא נחשב לשוור, דכיון שעתידים לגדול יחשבו מהיום לבר הויה, אלא פרושו שזה נחשב שיור כלפי מחר,

או דלמא, עתידי דמתילדי. כיון שהם עתידין להולד, הרי זה נחשב לשיר, והגט פסול.

אמר ליה רב נחמן לרבא: תניתוה, שנינו דין זה במשנה, שאם הוא התירה לכל חוץ מלעבד ולעובד כוכבים, אינו נחשב לשיר, כיון שאין לה עליהן קידושין, והגט כשר.

ואם איתא, אם נאמר כיון שהנולדים עתידין להולד הרי זה נחשב שיר בגט, אם כן, עבד ועובד כוכבים נמי, עבירי דמיגיירי, הרי עבד ועובד כוכבים גם כן יכול להיות שיתגיירו בעתיד, ולמה אין הם נחשבים לשיר? ובהכרח, כיון שעכשיו אין הם ראויים לקדש, אין זה שיר בגט, והגט כשר.

ודחינן: הנך, עבד ועובד כוכבים, לאו לאיגיורי קיימי. אין הם עומדים בדרך כלל להתגייר, ולכך אינו נחשב לשיר.

אבל הנני, לאיתילודי קיימי! הרי טבעו של עולם שנולדים אנשים, ולכך זה נחשב שיש שיר בגט, והרי זה גט פסול.

עוד שאל רבא את רב נחמן:

מה הדין באופן שאמר לה "חויך מבעל אחותה", מהו?

השתא מיהא, לא חזיא ליה. הרי עכשיו אינה ראויה להנשא לו, שהרי היא אסורה לו באיסור אחות אשתו, ולכך אינו נחשב לשיר.

או דלמא, זמנין דמתה אחותה, וחזיא ליה.

אמר ליה רב נחמן לרבא: תניתוה, הרי שנינו דין זה במשנה:

קטנה מתגרשת לאחר מיתת אביה על ידי שמקבלת את גיטה, ואפילו שנתקדשה לאותו האיש בקידושי אביה, על ידי שאביה קידשה לאיש הזה, והם קידושין גמורין מדאורייתא, אף על פי כן היא יכולה לקבל גט לעצמה —

ואמאי? והא בעינן "ויצאה וחיתה"?

שהרי אנו לומדים בהיקש ששויים דיני גירושין לדיני קידושין, ואם כן, נלמד גם שאינה יכולה לקבל גט לעצמה כל זמן שאינה ראויה לקדש את עצמה, ואינה בכלל הויה, שהרי קטנה היא?

אלא, בהכרח, כיון דאיתא, שהיא תגיע בעתיד לכלל הויה, כשתגדל, הרי כבר מעכשיו היא נחשבת כגדולה לענין הויה, ולכן היא יכולה לקבל לעצמה גט.

ואם כן — הכא נמי, לגבי שיר של קטן בגט, כיון דאיתא לכלל הויה, שהרי עומד הוא לגדול ולהגיע לכלל תפיסת קידושין, כבר מעכשיו זה נחשב לשיר, והגט פסול.

עוד שאל רבא את רב נחמן:

מה הדין אם אמר לה "הרי את מותרת לכל אדם חוץ מן הנולדים", שעתידים להוולד אחר הגירושין, מהו?

האם נאמר, השתא מיהא, לא איתיליד, כיון שעתה עדיין הם לא נולדו, אין זה נחשב לשיר, והגט כשר.

לקדש לו אשה, ומתוך הנודע ביהודה שכל דבריו של ר"י ברזילי נאמרו למסקנת הגמרא

כיון שאם אחותה תמות היא תהיה מותרת לו, זה נחשב לשויר, והגט פסול.

אמר ליה רב נחמן לרבא: **תניתוה**, למדנו במשנה שאם התירה לכל חוץ **מלעבד ולעובד כוכבים** אינו נחשב לשויר, כיון שאין לה עליהן קידושין, והגט כשר.

והרי **עבד ועובד כוכבים נמי, עבדי דמיניירי**, הם עשויים להתגייר בעתיד, ובכל זאת זה לא נחשב לשויר, ומוכח שהמשייר בגט מי שיש לו תפיסת קידושין רק בעתיד ולא עתה בנתינת הגט, אין זה שויר, ולכן המשייר את בעלה של אחות אשתו, אין זה שויר, שהרי עתה, בשעת נתינת הגט, הוא אינו יכול לשאתה.

ודחינן: **גירות לא שכיחא!** ולכן אינו נחשב שויר במי שעתיד להתגייר לשויר. אבל **מיתה, שכיחא**. ולכן אם אמר לה חוץ מבעל אחותה, זה נחשב לשויר, והגט פסול.

עוד שאל רבא את רב נחמן:

מה הדין באופן שאמר לה **חוץ מזנותיך**, שלא תבעלי אחר שתתגרשי ממני אלא בנשואין ולא בזנות, **מהו?**

האם נאמר, הרי **בנשואין, הא לא שייך**, שהתיר לה להינשא לכל אדם, ולכן האיסור להבעל בזנות אינו נחשב לשויר, והגט כשר.

או **דלמא**, כיון ששייר **בביאה**, גם שויר שכזה נחשב לשויר, והגט פסול.

אמר ליה רב נחמן לרבא: **תניתוה**. למדנו דין זה ממה ששינונו במשנה, שאם אמר לה חוץ **מלאבא ולאביר**, הגט כשר.

רבמאי? מה היתה כוונת הבעל להתנות?

אילמא, אם נאמר שכוונתו להתנות **בנשואין**, שלא תינשא לאביו או לאביה, אי אפשר לומר כך, כי:

וכי **אבא ואביר, בני נשואין נינהו?** הרי אין הקידושין שלהם חלין, ואם כן גם בלא התנאי אסורה, ואינה יכולה, להינשא להם.

אלא לאו, בזנות. בהכרח שכוונתו שלא תזנה עמהם, ועל זה אומרת המשנה שאין זה שויר. (55)

ואם כן מוכח מהמשנה, שדוקא באופן שאמר לה חוץ **מלאבא ולאביר** [שהוא משייר שלא תזנה עמהם] **הוא דלא שייך**, אינו נחשב לשויר.

הא לאהר, אם אמר לה שלא תזנה עם אדם אחר, שיש לו בה תפיסת קידושין, **שייר!** זה נחשב לשויר, והגט פסול.

המשנה מחלקת בין מי שתופס בו קידושין למי שאין תופס בו קידושין, וכן מה ההבדל בין גוי לממזרת ונתינה. ובאבני מלואים ס"י קל"ז סק"ז מתרץ שבמקום שתופס קידושין נחשב שויר לענין זנות כשויר באישות, אבל במקום שלא תפסי קידושין אינו נחשב לשויר באישות.

שדי בכך שהוא עתיד להגיע לכלל הויה אבל לפי ההוה אמינא שקטן אינו בתורת קידושין מחמת שעכשיו היא לאו בר הויה, גם אביו אינו יכול לקדש לו אשה, שהרי כל היכא דאיהו לא מצי עביד שליח נמי לא מצי משוי.

55. והקשה בתוס' הרא"ש אם מיירי בזנות, מה

יש ללמוד מכאן שהפסוק מקיש שני משכביה [כדרכה ולא כדרכה], ולכן כמו שאם שייר ביאה כדרכה הגט פסול, הוא הדין כששייר ביאה שלא כדרכה זה נחשב לשיר והגט פסול.

עוד יש להסתפק באופן שאמר לה הוי' מהפרת נדריך ששייר לעצמו את זכות הפרת נדריה שהתורה זיכתה לבעל את הכח להפר, אך מותרת היא לינשא לכל אדם, מהו — **בנשואין הא לא שייר**, כיון שמותרת היא להנשא לכל אדם, הגט כשר.

או דלמא "אישה יקימנו ואישה יפירנו כתיב", כיון שהתורה מגדירה את הזכות של ההפרה כזכות של אישות, אם כן אם שייר זכות זו לעצמו זה נחשב ששייר מקצת מהאישות והרי זה גט פסול⁽⁵⁶⁾.

עוד יש להסתפק, באופן שאמר לה הוי' מתרומתך, שאם תנשאי לכהן לא יאכילך בתרומה⁽⁵⁷⁾, מהו —

ודחינן: דלמא המשנה מדברת **בנשואין**, שהתנה עמה שלא תנשא להן, ולא התנה שלא תזנה עמהם. ואף על פי שבלאו הכי אין קידושין תופסין בה, מכל מקום כוונתו היא להתנות דגם אם **עבר ואינסיב**, שאם תעבור ותינשא להם, לא יתפסו בה הקידושין גם מחמת האישות ששייר בה, בנוסף לאיסור.

ומחדשת המשנה, כיון שגם לולי ששייר בגט שלא תינשא להם, גם לא היו תופסין בה הקידושין שלהם, אינו נחשב לשיר.

ועוד יש להסתפק, באופן שהתיר אותה לכל אדם, הוי' **משלא כדרכה**, שלא תיבעל בביאה שלא כדרכה, מהו?

האם נאמר, הרי **בכדרכה הא לא שייר**, כיון שלא שייר בה לגבי ביאה כדרכה אינו נחשב לשיר והגט כשר.

או דלמא, **משכבי אשה כתיב**, כיון שבתורה כתוב 'משכבי אשה' בלשון רבים

שמחמת השירור הוא מוסיף עליה עוד איסור באכילת תרומה שעכשיו היא נאסרת גם באיסור זרות שהרי לגבי אכילת תרומה עדיין חשובה כאשתו, לכך זה נחשב לשירור.

והתוס' פרשו שכוונת הגמרא שבעלה היה כהן ומשייר את הזכות שיש לו להאכילה בתרומה, ומסתפקת הגמרא האם כיון שזכות אכילת היא מחמת הקידושין עדיין נחשב שהיא מקודשת לכהן, או דילמא כיון שיכולה להתקדש לכל מי שהיא רוצה אינו נחשב לשירור. והקשו האחרונים הרי הטעם שאשת כהן אוכלת בתרומה משום שהיא 'קנין כספו', והיינו דכיון שהיא נחשבת כאשתו לכל מילי, ממילא היא יכולה לאכול תרומה, אבל כאן שמגרשה שוב

56. ולכאור' צריך ביאור מה שיך שירור לגבי הפרת נדרים, הרי מבואר בגמרא לעיל שהטעם שהבעל מפר נדריה משום שכל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת, ואם היא מגורשת לכל דבר אינה נודרת על דעתו ומדוע הוא יכול להמשיך להפר לה. ולפי מה שהבאנו שם מהריטב"א שאפילו באופן שאומרת שהיא נודרת שלא על דעתו הוא יכול להפר לה, הוא הדין הכא כיון שהוא בעלה לענין הפרה הוא יכול להפר לה.

57. על פי רש"י. ובתוס' הקשו שהרי בלאו הכי אינה יכולה לאכול בתרומה שהרי מיד שבא עליה הכהן היא מתחללת ונפסלת מאכילת תרומה. ובתפארת יעקב כתב דדעת רש"י דכיון

או דלמא, כיון שכתוב בפרשת גירושין ויצאה והיתה, איתקוש הוויות להרדי דלשון והיתה כולל את כל ההוויות, ומקיש יציאה להויה שגם היציאה תהא מכל סוגי ההוויות, ולכך הגט פסול. תיקו.

מתניתין:

גופו של גט, עיקר הנוסח שצריך שיהא כתוב בגט הוא — הרי את מותרת לכל אדם, ואף שלא כתוב בגט שהבעל הוא זה שמגרש אותה בגט הזה ממנו, מכל מקום, היות שהגט נמצא תחת ידה, זה עצמו הראיה שהגט ניתן בשביל שתתגרש על ידו, שהרי אין אדם כותב לאשתו גט ללא שרוצה לגרשה, ולכן די בנוסח הזה לכתיבת הגט.

רבי יהודה אומר: צריך לכתוב גם "ודן, וגט" ^{פג-ב} זה, ודיהוי ליכי מינאי, שיהיה לך ממני, יהא ספר תירוכין ספר גירושין, ואגרת שבוקין ואיגרת עזיבה ממני, וגט פטורין וגט כריתות, למחך ללכת להתנסבא להנשא לכל גבר דיתצביין לכל אדם שתצצי להנשא לו", אבל אם יהיה כתוב בגט רק הרי את מותרת לכל אדם, אין הוכחה שכוונתו לגרשה בגט זה, ויש מקום לפרש שמגרשה בדיבור, ומה

בנשואין הא לא שייך, כיון שלגבי נשואין הוא לא שייך ומותרת לכל אדם הגט כשר.

או דלמא, קנין כספו הוא יאכל בו' כתיב וכיון שבעלה הכהן אינו יכול להאכיל אותה מוכרח שאינה נחשבת לקנין כספו, ועדיין מקצת מהאישות נשאר אצל המגרש, ונחשב ששייר בגט, ולכן הגט פסול.

עוד יש להסתפק, באופן שאמר לה חוין מירושתיך, שאם תמותי אני יורשיך, מהו?

בנשואין הא לא שייך, כיון שלגבי נשואין הוא לא שייך הגט כשר. ⁽⁵⁸⁾

או דלמא "לשארן וירש אותה" כתיב, ומפסוק זה לומדים שהבעל יורש את אשתו, וכיון שבעלה הראשון יורש אותה בהכרח שעדיין היא אשתו, ונחשב ששייר בגט, ולכן הגט פסול.

עוד יש להסתפק, באופן שאמר לה חוין מקידושיך בשטר, שאם יקדשו אותך בשטר לא יחולו הקידושין, נמצא ששייר בה אחד מדרכי הקידושין, מהו?

מי אמרינן, אפשר דמקדש לה בכסף ובביאה, כיון שיכול אחר לקדשה בקידושי כסף ובקידושי ביאה אינו נחשב ששייר בגט, והגט כשר.

ושפיר יכול להשאיר לעצמו חלק מהאישות.

58. מכאן הוכיח הגר"ח בפרק י"ג ממכירה שזכות הבעל בירושת אשתו אינה כשאר דיני הירושה שחל רק בזמן המיתה, אלא הוא דין שחל בזמן הנשואין כחלק מהאישות, ולכן יש לגמרא צד לומר שזה נחשב ששייר חלק מהאישות. ועי' במלא הרועים.

אינה קנין כספו ואיך יכולה לאכול בתרומה. ומכאן זה הוכיח בשערי יושר שער ו' סוף פרק י' שדעת התוס' שזכות אכילת תרומה הוא פרט מחלקי האישות שיש לו בה, ומה שהגמרא אומרת שטעם אכילתה משום שהיא קנין כספו, הוא כמו שביאר השטמ"ק בכתובות נו — א, שאותו קנין אישות בא על ידי כסף, אבל סיבת האכילה היא משום שזה פרט מחלקי האישות,